

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

БЮДЖЕТ ДЛЯ ГРОМАДЯН 2024

Сновської міської територіальної громади

Цей довідник видано завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи Уряду Сполучених Штатів.

Бюджет – це гнучкий, рухливий механізм, який в процесі виконання потребує змін та уточнень, враховуючи всі питання та виклики сьогодення. З бюджетом для громадян населення Сновської громади вперше познайомилось у 2019 році та декілька років поспіль успішно вдосконалювало, поширювало набутий досвід. Доступність, прозорість, якісна візуалізація бюджету для громадян сприяє розумінню кожним мешканцем громади усіх стадій бюджетного процесу, можливості долучення до нього, визначенню нагальних, пріоритетних потреб, що призведе до розширення комунікації між владою та населенням. Запрошуємо мешканців громади взяти активну участь у поданні та обговоренні пропозицій до бюджету, які позитивно впливатимуть на життя та розвиток громади у подальшому.

З повагою, міський голова
Олександр Медведьов

Що таке бюджет для громадян?

Бюджет для громадян – це спрощена, позбавлена технічної мови інформація про бюджет територіальної громади (місцевий бюджет). Бюджет для громадян доповнюється візуалізацією, щоб полегшити розуміння фінансових показників та даних.

Основна мета бюджету для громадян – зробити складну, специфічну та технічну інформацію про місцевий бюджет доступною для розуміння широким колам осіб.

Бюджет для громадян допомагає кожному жителю територіальної громади зрозуміти бюджет своєї громади, побачити своє місце в бюджетному процесі, усвідомити, що бюджет територіальної громади формується з коштів платників податків, та напрямків використання коштів, серед яких: утримання установ соціально-культурної сфери, розвиток житлово-комунального господарства, благоустрій населених пунктів громади, тощо.

Разом з тим, бюджет для громадян допомагає побачити можливості для впливу на формування та витрачання бюджету територіальної громади.

Бюджетна термінологія

Місцевий бюджет або бюджет територіальної громади – фінансовий план територіальної громади, в якому визначаються джерела і прогнозні показники надходжень коштів та на які цілі вони витрачатимуться. Бюджет територіальної громади формується та витрачається відповідно до процедур, вимог, правил, визначених Бюджетним кодексом України. А це означає, що законом чітко визначено, яким чином і за рахунок чого формується місцевий бюджет, а також на що саме і як можуть витрачатися кошти місцевого бюджету. Бюджет територіальної громади затверджується щорічно місцевою радою на відповідній сесії. Також місцева рада може вносити у разі потреби зміни до бюджету територіальної громади.

Бюджетні кошти – це належні відповідно до законодавства надходження і витрати місцевого бюджету.

Доходи бюджету – це надходження до бюджету. В територіальній громаді справляються податки і збори, частина яких надходить до бюджету. Також можуть бути і неподаткові надходження, як от: кошти, отримані за рахунок оплати надання адміністративних послуг або зароблені бюджетними установами; кошти, які передаються в місцевий бюджет з Державного бюджету або інших місцевих бюджетів (див. Трансферти).

Видатки бюджету – кошти, що витрачаються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним місцевим бюджетом. Видатки можуть бути поточні та капітальні. Поточні спрямовують на виплату зарплат, оплату комунальних послуг тощо, а капітальні – на будівництво, ремонт, придбання техніки й обладнання тощо.

Трансферти – кошти, які передаються з бюджетів інших рівнів до бюджету територіальної громади. Трансферти можуть бути у вигляді дотацій чи субвенцій.

Дотації – це своєрідна доплата з державного бюджету задля збалансування бюджетів нижчих рівнів, або іншими словами, на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який отримує такі кошти.

Субвенції – кошти, які передаються з бюджету іншого рівня (Державного, обласного, районного бюджету, бюджету іншої територіальної громади) до місцевого бюджету територіальної громади на певну мету. Ці кошти можна витратити лише за визначеним призначенням. Приклади субвенцій: субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію інфраструктурних проєктів та розвиток об'єктів соціально-культурної сфери, освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, субвенція з місцевого бюджету однієї територіальної громади іншій територіальній громаді на забезпечення надання соціальних послуг певній категорії громадян.

Загальний фонд – кошти, які витрачаються на надання послуг населенню (освітніх, медичних тощо). Наприклад, з нього фінансують виплату заробітної плати в комунальних закладах та установах, освіту (дитячі садки, школи, позашкільні заклади), культуру (будинки культури, клуби, бібліотеки, музеї), медицину (ФАПи, амбулаторії, лікарні), соціальний захист, фізичну культуру і спорт (дитячо-юнацькі спортивні школи, заходи та змагання різного характеру).

Спеціальний фонд – кошти, які також спрямовуються на фінансування надання різного виду послуг в територіальній громаді, але з однією суттєвою відмінністю – джерела їх надходження чітко визначені, і вони мають витрачатися на конкретні цілі і за визначеними напрямками використання. До спеціального фонду, наприклад, зараховуються надходження від програм міжнародної технічної допомоги або власні надходження бюджетних установ, що утримуються за рахунок місцевого бюджету, інші власні надходження територіальної громади.

Бюджет розвитку – кошти, які витрачаються на капітальне будівництво, втілення масштабних проєктів, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і житлово-комунального господарства тощо. Тобто на будівництво, модернізацію та ремонт доріг, шкіл, садочків, амбулаторій, клубів.

Громадський бюджет (бюджет участі) – демократичний процес, який надає можливість кожному жителю брати участь у розподілі коштів місцевого бюджету через створення проєктів для покращення міста та/або голосування за них.

Тобто це спосіб визначення видатків частини місцевого бюджету за допомогою прямого волевиявлення мешканців територіальної громади, які самостійно пропонують та обирають, на що саме витратити частину коштів місцевого бюджету.

Консультації з громадськістю (публічні консультації) – це двосторонній процес спілкування між органами місцевого самоврядування та жителями, мета якого – включити громадян до обговорення проєктів рішень органів місцевого самоврядування з метою покращення якості їх змісту та положень, або пошуку кращих, оптимальних варіантів вирішення питань розвитку територіальної громади.

Бюджетні слухання – це майданчик для запитань-відповідей, які стосуються видатків та надходжень місцевого бюджету.

Бюджетний цикл

Бюджет – це ключовий інструмент управління територіальною громадою, а також її розвитку відповідно до визначених пріоритетів та цілей. Діяльність органу місцевого самоврядування з одним бюджетом на один бюджетний період (один рік) охоплює час від формування місцевого бюджету до звітування про результати його виконання. Зазвичай ця діяльність триває довше одного календарного року (тобто довше, ніж сам бюджетний період). Така діяльність протягом визначеного часу становить бюджетний цикл, який можна поділити на 5 стадій: складання прогнозу бюджету, складання проєкту бюджету, розгляд проєкту бюджету та його затвердження, реалізація прийнятого бюджету і, насамкінець, звітування про результати виконання бюджету за рік. Один бюджетний цикл займає більше ніж півтора календарних роки. Завершення одного бюджетного циклу фактично накладається на початок вже наступного бюджетного циклу.

1

Складання прогнозу бюджету. Прогноз бюджету розраховується на три роки – плановий (той, на який плануємо бюджет) і два наступні роки. Ці наступні роки називають прогнозними. Прогноз робиться для того, щоб розуміти, які податки та скільки їх буде збиратися в наступні три роки, а також на які цілі витратитимуться гроші із зібраних податків. Прогноз оприлюднюється на сайті ради, до 1 вересня затверджується на виконкомі та передається на розгляд відповідній місцевій раді.

2

Складання бюджету. На цій стадії загальнодержавні органи подають розрахунки міжбюджетних трансфертів. Місцеві органи влади разом з розпорядниками бюджетних коштів, наприклад, відділом культури і туризму, розробляють та подають бюджетні запити. На основі поданих розрахунків міжбюджетних трансфертів та бюджетних запитів відбувається розробка проєкту рішення про місцевий бюджет. Підготовлений попередній проєкт бюджету оприлюднюється на сайті ради.

3

Розгляд та затвердження бюджету. Попередній проєкт рішення про бюджет обговорюється та затверджується на засіданні постійної комісії місцевої ради, яка відповідає за питання бюджету. Далі проєкт рішення передається на розгляд виконавчого комітету. Після цього проєкт бюджету розглядається та затверджується на сесії місцевої ради. Рішення про затвердження бюджету приймається не пізніше ніж 25 грудня. Після прийняття рішення і бюджет оприлюднюється на сайті ради.

4

Виконання бюджету. Саме на цьому етапі здійснюються всі витрати та збираються всі податки. Крім цього, під час виконання бюджету може виникати необхідність внесення змін до нього. Усі зміни проходять окрему процедуру – від розгляду бюджетною комісією ради і до затвердження на сесії ради. Також законодавством встановлено обов'язок щоквартального звітування про виконання бюджету, що передбачає затвердження квартальних звітів окремими рішеннями ради по завершенню кожного кварталу.

5

Звітування про виконання бюджету. По завершенню року, для якого виконувався бюджет, розпочинається підготовка звіту про виконання бюджету за рік. Звіт проходить всю процедуру розгляду та затвердження в усіх інстанціях, яка завершується розглядом та затвердженням рішення місцевою радою. Затверджений звіт оприлюднюється на сайті ради. Крім цього, бюджетне законодавство встановлює обов'язкову вимогу проведення публічного звітування про виконання бюджету. Публічне представлення звіту про виконання бюджету має відбутися не пізніше 20 березня наступного року. Місцева рада повинна широко анонсувати захід, на якому буде представлений звіт про виконання бюджету, та запрошувати громадськість відвідати його.

Як можна впливати на бюджет своєї територіальної громади?

Липень – вересень

У цей час відбувається складання прогнозу бюджету на наступні три роки.

Як долучитися:

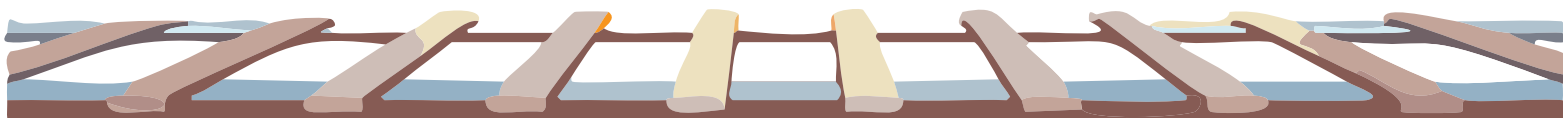
- подавати пропозиції до прогнозу бюджету в управління та відділи – листом, надісланим звичайною чи електронною поштою;
- подавати пропозиції безпосередньо до фінвідділу (контакти дивіться в кінці цього документу). Місцева рада також сама може організувати процес збору пропозицій до прогнозу бюджету від громадян через ЦНАП чи під час заходів, у місцях масового збору людей;
- брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування прогнозом довгострокових інфраструктурних проєктів.

Травень – жовтень

У цей час відбувається складання бюджету на наступний рік.

Як долучитися:

- подавати пропозиції до бюджету депутатам;
- подавати пропозиції безпосередньо до місцевої ради. Місцева рада також сама може організувати процес збору пропозицій до бюджету від громадян;
- взяти участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування бюджетом гендерних аспектів.

Листопад – 25 грудня

У цей час попередній проєкт проходить узгодження та обговорення, під час яких до бюджету можуть вноситися певні незначні зміни.

Як долучитися:

- взяти участь у бюджетних слуханнях та висловлювати свої пропозиції до проєкту бюджету. Слухання може ініціювати рада або громадяни самостійно;
- відвідувати засідання бюджетної комісії, виконавчого комітету та сесії ради;
- допомагати фінансистам у створенні бюджету для громадян;
- сприяти поширенню прийнятого рішення про бюджет, а також бюджету для громадян – розповсюджувати ці документи електронно, обговорювати їх з колегами чи знайомими.

Січень – грудень

У цей час відбуваються закупівлі, фінансується робота бюджетних установ і організацій, збираються податки. За потреби вносяться зміни до бюджету.

Як долучитися:

- подати проєкт на конкурс бюджету участі. Брати участь у кампаніях агітації за проєкти бюджету участі та голосувати за проєкти бюджету участі;
- ініціювати громадський моніторинг виконання бюджету;
- відвідувати засідання бюджетної комісії та сесій селищної ради, на яких розглядаються бюджетні питання.

Січень – 20 березня

Вже по завершенню календарного року розпочинається етап звітування про виконання бюджету за рік.

Як долучитися:

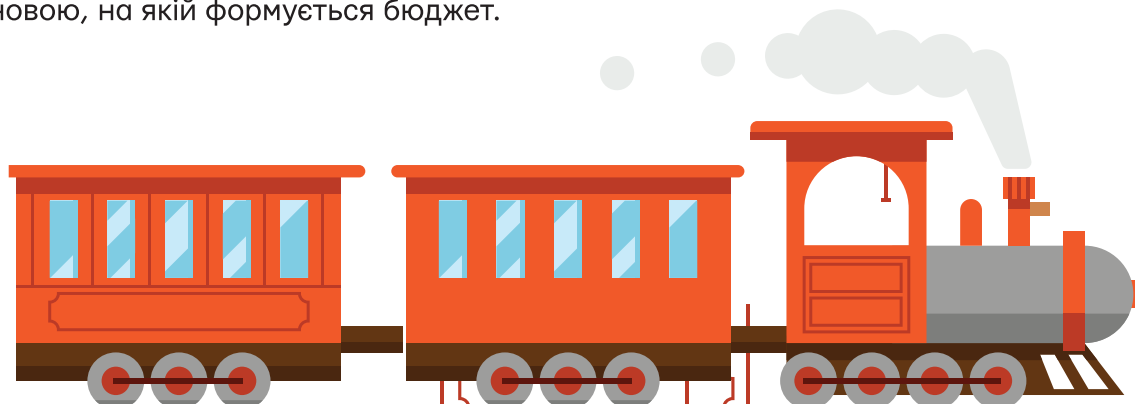
- взяти участь в обговоренні звіту про виконання бюджету під час його публічного представлення;
- відвідати сесії, на яких звіт про виконання бюджету затверджується;
- ініціювати громадський аудит виконаного бюджету: як по окремих напрямках (наприклад, щодо гендерної орієнтованості чи освіти), так і всього бюджету в цілому.

На чому засновано бюджет нашої територіальної громади?

Основою для складання бюджету є стан соціально-економічного розвитку громади. Крім цього, бюджет є інструментом досягнення стратегічних цілей, які визначила для себе громада.

Стратегічні цілі розвитку громади та соціально-економічний стан громади і є основою, на якій формується бюджет.

Наша територіальна громада зараз

Населення станом на 2024 рік:

загальна
кількість:

20 935
осіб

працездатне
населення:

14 592
осіб

працевлаштоване
населення:

4 638
осіб

Розподіл зайнятого населення за галузями:

сільське господарство:

554
особи

промисловість:

422
особи

Земля та підприємства територіальної громади:

земля сільськогосподарського
призначення:

71 949 га

промислові підприємства
громади:

12

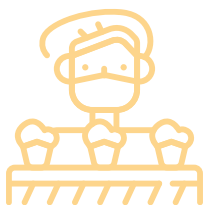
Галузі діяльності підприємств:

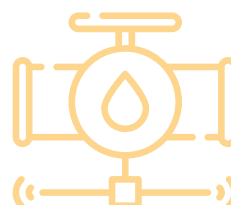
деревообробка

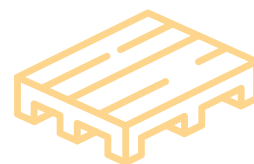
металообробка

харчова
промисловість

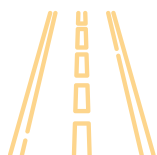

водопостачання
та водовідведення

виробництво
деревних пелетів

Стан доріг у територіальній громаді:

Протяжність доріг, що потребують капітального ремонту: **297 600 кв.м**

Протяжність доріг, що потребують поточного ремонту: **28270 кв.м**

Заклади загальної
середньої освіти:
12 од.

Дитячі садки:
2 од.

Лікарні :
1 од.

Центр ПМД:
1 од.

Фельдшерсько-акушерські пункти та амбулаторії громади: **2 ФАП, 19 ФП, 5 амбулаторій**

Найбільші платники податків і зборів:

1. АТ "УКРЗАЛІЗНИЦЯ"
2. ПСП "ПРОГРЕС"
3. Філія Корюківське лісове господарство
4. КНП "Сновська центральна районна лікарня"
5. СТОВ "ЩОРССІЛЬГОСПСЕРВІС"
6. Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту
7. ПСП "ЯНА ПЛЮС"
8. Державний професійно-технічний навчальний заклад "Сновське вище професійне училище лісового господарства"(ДПТНЗ "Сновське ВПУЛГ")
9. ТОВ "Астра"
10. ДП "СНОВСЬКРАЙАГРОЛІСГОСП"

Якою ми хочемо бачити нашу територіальну громаду?

Пріоритетами розвитку нашої територіальної громади на найближчі 5-10 років (відповідно до затвердженої Стратегії) є:

1

Інноваційний розвиток пріоритетних галузей економіки: технологічного аграрного та лісового господарств, індустрії туризму, відпочинку та оздоровлення.

2

Громада, де надаються якісні послуги для мешканців і мешканок з охорони здоров'я та забезпечується активний захист навколишнього природного середовища.

3

Інтегрована громада: розвиток людського капіталу на засадах громадської активності, забезпечення доступу до соціальних послуг, якісного врядування, міжкультурної та гендерної передачі традицій сіверського Полісся.

4

Підвищення комфорту життя жителів територіальної громади.

5

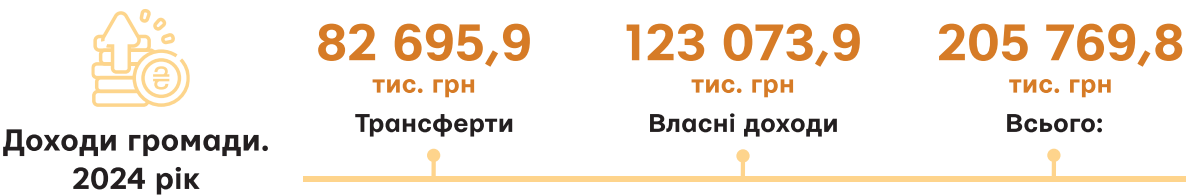
Громада, приязна для молодих жителів шляхом удосконалення системи сучасної освіти, виховання, дозвілля, розвитку спорту та рівного доступу до них для різних груп молоді.

Звідки в місцевому бюджеті гроші?

Кошти, які надходять до бюджету громади, поділяються на два основні джерела - власні кошти (надходження від фізичних та юридичних осіб) та кошти, отримані з державного та місцевих бюджетів у вигляді субвенцій та дотацій. Останні спрямовуються на забезпечення надання освітніх, медичних послуг та інших функцій держави. Більшу частину доходів бюджету громади складають власні надходження, основними джерелами наповнення яких є надходження від податку та збору на доходи фізичних осіб (ПДФО) та місцевих податків та зборів. Таким чином, для подальшого розвитку громади важливо отримувати офіційний дохід і вчасно сплачувати місцеві податки та збори, що сприятиме покращенню умов проживання для кожного її жителя.

Доходи бюджету

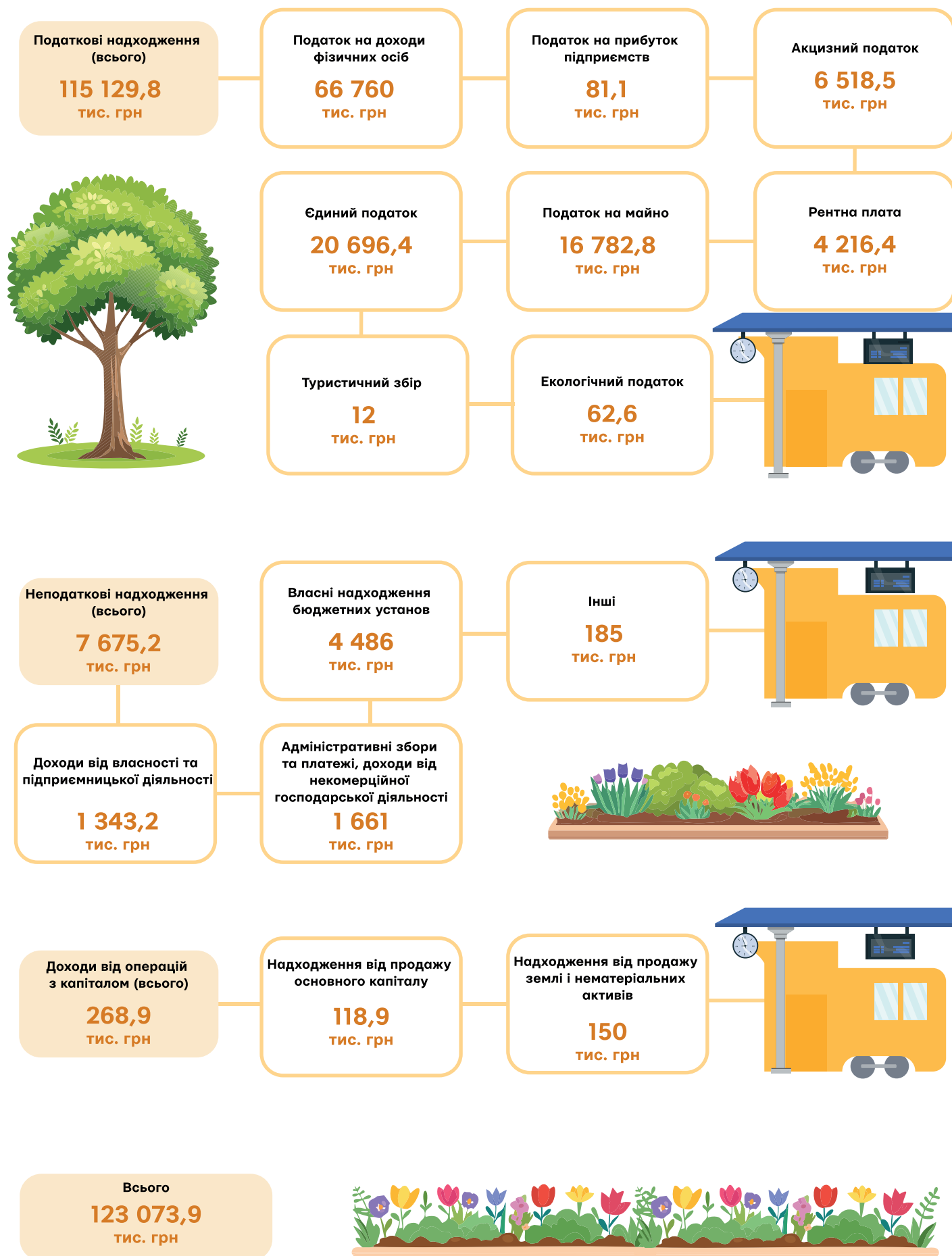

Гроші, які отримує територіальна громада від держави або інших територіальних громад

Трансфери

Базова дотація	10 244,8 тис. грн
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	58 047,5 тис. грн
Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації	13 728,7 тис. грн
Субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	76,1 тис. грн
Інші субвенції з місцевого бюджету	72,4 тис. грн
Субвенція з місцевого бюджету за рахунок залишку коштів освітньої субвенції, що утворився на початок бюджетного періоду	526,4 тис. грн
Всього по бюджету Сновської міської ТГ	82 695,9 тис. грн

Власні доходи територіальної громади

Куди йдуть гроші з місцевого бюджету?

Найбільші видатки бюджету спрямовуються у сферу освіти. Асигнування на освіту складають **115 146,9 тис. грн** (53,3% від загального обсягу видатків), з них видатки загального фонду - **111 733,0 тис. грн**, видатки спеціального фонду - **3 413,9 тис. грн**.

За рахунок коштів бюджету міської територіальної громади утримуються 2 дошкільні навчальні заклади, 12 загальноосвітніх навчальних закладів, заклад з позашкільної роботи, мистецька школа «Сновська музична школа ім. Н.Г.Рахліна».

Питому вагу видатків спеціального фонду галузі освіта займають поточні видатки - **2 784,4 тис. грн** (81,6%), які планується спрямувати на утримання закладів освіти, поліпшення їх матеріально-технічної бази.

Видатки бюджету за галузями

Найбільші видатки з місцевого бюджету

Освіта **115 146,9**
тис. грн

**Охорона
здоров'я**

12 196,5
тис. грн

**Управління
громадою** **33 996,3**
тис. грн

Оплата праці **100 039**
тис. грн

**Оплата
енергоносіїв** **6 663**
тис. грн

**Інші
видатки** **8 444,9**
тис. грн

Оплата праці **5 183**
тис. грн

**Оплата
енергоносіїв** **6 388,5**
тис. грн

**Інші
видатки** **625**
тис. грн

Оплата праці **31 319,6**
тис. грн

**Оплата
енергоносіїв** **1 025,4**
тис. грн

**Інші
видатки** **1 651,3**
тис. грн

Видатки у сфері освіти

Сновський ліцей №1

Кількість учнів **601**
Усього видатків на заклад **19 101**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **31,8**
тис. грн

Сновський ліцей №2

Кількість учнів **219**
Усього видатків на заклад **8 431,3**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **38,5**
тис. грн

Сновський ліцей №3

Кількість учнів **235**
Усього видатків на заклад **9 284,8**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **39,5**
тис. грн

Кучинівський ліцей

Кількість учнів **74**
Усього видатків на заклад **5 117,3**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **69,2**
тис. грн

Новоборовицький ліцей

Кількість учнів **95**
Усього видатків на заклад **7 619**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **80,2**
тис. грн

Петрівський ліцей

Кількість учнів **132**
Усього видатків на заклад **7 892,9**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **59,8**
тис. грн

Рогізківський ліцей

Кількість учнів **94**
Усього видатків на заклад **4 325,3**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **46**
тис. грн

Тихоновицький ліцей

Кількість учнів **74**
Усього видатків на заклад **4 992,8**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **67,5**
тис. грн

Тур'янська гімназія

Кількість учнів **59**
Усього видатків на заклад **4 962,2**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **84,1**
тис. грн

Великощмельська гімназія

Кількість учнів **65**
Усього видатків на заклад **3 758,4**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **57,8**
тис. грн

Гімназія с.Сновське

Кількість учнів **43**
Усього видатків на заклад **3 597,2**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **83,7**
тис. грн

Сновська початкова школа

Кількість учнів **153**
Усього видатків на заклад **12 263,4**
тис. грн
Видатки на одного учня (дитину) **80,2**
тис. грн

Загальна кількість учнів: 1 844
Всього видатків на заклади: 91 345,6 тис. грн
Видатки на одного учня: 49,5 тис. грн

Видатки на розвиток територіальної громади

Бюджет розвитку територіальної громади

Сновська міська територіальна громада має Стратегію розвитку на період **2021-2027 років**, яка затверджена рішенням сесії міської ради від **26.11.2021р. №1-12/VIII**. На виконання цілей Стратегії формуються напрямки використання коштів бюджету розвитку. Так, у **2023 році** при затвердженні бюджету обсяг запланованих коштів на реалізацію проєктів бюджету розвитку складав **5618,1 тис. грн**. В процесі виконання бюджету відбулося збільшення планових показників до **9268,9 тис. грн**, основні з них: благоустрій населених пунктів (придбання техніки для КП «Сновська ЖЕД»), допомога силам оборони, придбання мобільної рентгенівської діагностичної системи для лікарні. На **2024 рік** видатки бюджету розвитку заплановані у сумі **9441,9 тис. грн.**, основними з яких є:

Проєкт землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно - територіальної одиниці - міста Сновськ Корюківського району Чернігівської області

400
тис. грн

Капітальні видатки на житлово-комунальне господарство

622
тис. грн

Нове будівництво блочно-модульної котельні БМК-800 як резервного живлення КНП «Сновська ЦРЛ», що знаходиться за адресою: вул. Спортивна, 21а, м. Сновськ Корюківського району Чернігівської області

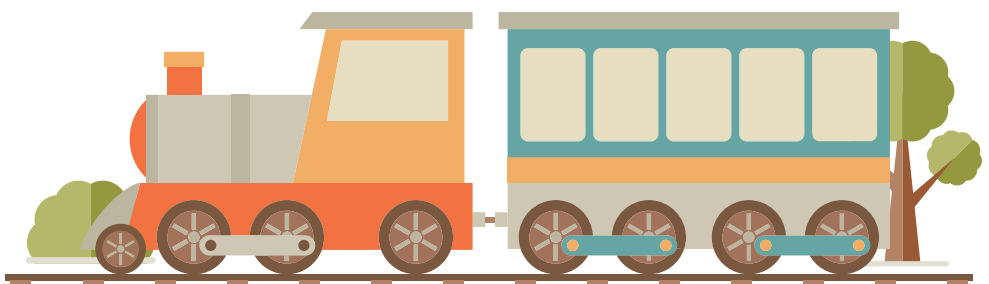
1 200
тис. грн

Виготовлення проєктно-кошторисної документації «Нове будівництво споруди подвійного призначення із властивостями протирадіаційного укриття на території Сновського ліцею №1 Сновської міської ради Корюківського району Чернігівської області за адресою: Чернігівська область, Корюківський район, місто Сновськ, вул. Просвіти, будинок 35»

800
тис. грн

Придбання житла для окремих категорій населення відповідно до законодавства

300
тис. грн

Подати пропозицію до бюджету на наступний рік можна тут:

Будьте активними!

Від вас залежить розвиток громади та покращення рівня надання послуг.

Контактна інформація

СНОВСЬКА МІСЬКА РАДА КОРЮКІВСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ, **вул. Незалежності, 19, м. Сновськ**, Корюківський р-н, Чернігівська обл., 15200, тел./факс **2-15-42**, e-mail: **msnovsk_post@cg.gov.ua**

ФІНАНСОВИЙ ВІДДІЛ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ КОРЮКІВСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ, **вул. Ринкова, 8, м. Сновськ**, Корюківський р-н, Чернігівська обл., 15200, тел. **2-10-92**, e-mail: **msnovsk_fin@cg.gov.ua**

Тираж:
500 прим.